

ОПШТИНА КРАТОВО

Ул., Плоштад Маршал Тито,, бб. 1360 Кратово

Тел/факс 031 481 202; e-mail: contact.kratovo@gmail.com

ПРЕДЛОГ ГРАЃАНСКИ БУЏЕТ НА ОПШТИНА КРАТОВО ЗА 2025 ГОДИНА

Овој документ е подготвен во рамки на Проектот на УСАИД за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите, со поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД).

ОПШТИНА КРАТОВО

Ул., Плоштад Маршал Тито,, бб. 1360 Кратово

Тел/факс 031 481 202; e-mail: contact.kratovo@gmail.com

ПРЕДЛОГ БУЏЕТ ЗА 2025

СОДРЖИНА

Зошто граѓански буџет? _____	3
Основни поими _____	4
КОИ СЕ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНАТА? _____	5
ШТО Е ОПШТИНСКИ БУЏЕТ И ОД ШТО СЕ СОСТОИ? _____	6
ЗОШТО Е ВАЖНА БУЏЕТСКАТА ТРАНСПАРЕНТНОСТ? _____	6
ЗОШТО ПАРТИЦИПАЦИЈА ВО ПОДГОТОВКАТА НА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ? _____	6
КОЈА Е УЛОГАТА НА БУЏЕТСКИТЕ КЛАСИФИКАЦИИ - КАКО СЕ ЧИТА БУЏЕТОТ? _____	6
КОИ СЕ БУЏЕТСКИТЕ АКТИВНОСТИ КОИ ГИ РЕАЛИЗИРА НАШАТА ОПШТИНА? _____	8
КАКО ОПШТИНАТА ГИ ПРИБИРА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ? _____	9
КОИ СЕ КЛУЧНИТЕ ИЗВОРИ НА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ? _____	9
КОЛКУ ДАНОЧНИ ПРИХОДИ ПЛАНИРА ДА СОБЕРЕ ОПШТИНАТА? _____	11
ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ - ВАЖЕН СОПСТВЕН ОПШТИНСКИ ПРИХОД _____	12
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ _____	13
КОЈА Е УЛОГАТА НА ТРАНСФЕРИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ -ДОТАЦИИТЕ? _____	13
КАДЕ И КАКО СЕ ТРОШАТ ОПШТИНСКИТЕ ПАРИ? _____	16
КОЛКУ ПЛАНИРА ДА ПОТРОШИ ОПШТИНАТА ЗА СЕКОЈА ОДДЕЛНА НАДЛЕЖНОСТ/ПРОГРАМА - УСЛУГА ЗА ГРАЃАНИТЕ ? _____	18
ПРИХОДИ И РАСХОДИ НА ОПШТИНА _____ ПО ГЛАВА НА ЖИТЕЛ _____	29
КЛУЧНИ РАЗВОЈНИ ПРОЕКТИ ОД ИНТЕРЕС НА ОПШТИНАТА? _____	29
КАКО СЕ РЕАЛИЗИРА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ? _____	29
КЛУЧНИ БУЏЕТСКИ ДОКУМЕНТИ - како можат граѓаните да ја следат реализацијата на општинскиот буџет ? _____	33
Кои се клучните Буџетски принципи и начела кои се основа на општинскиот буџет _____	34

ЗОШТО ГРАЃАНСКИ БУЏЕТ?

- ✓ Информирање на граѓаните за тоа како се собираат општинските приходи и како се трошат општинските средства.
- ✓ Едукација на граѓаните за клучните термини, принципи и начела поврзани со општинскиот буџет и локалните финансии.
- ✓ Зголемување на свесноста на граѓаните за нивната улога во буџетскиот процес на локално ниво.
- ✓ Поттикнување на поголема активност и учество на граѓаните во процесите на планирање и реализација на општинскиот буџет.
- ✓ Запознавање на граѓаните со донесениот БУЏЕТ ЗА 2023год. и неговите основни карактеристики - структура – кои се и колкави се општинските приходи и каде општината планира да ги потроши јавните ресурси.

ОСНОВНИ ПОИМИ

БУЏЕТ е акт на општината со кој се планираат годишните приходи и други приливи и се одобруваат годишните расходи и други одливи на општината.

ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ во буџетот се даноците и други задолжителни плаќања, кои се утврдени со закон, приливите што произлегува од сопственост на средства (камата, дивиденда, закупнина и слично), надомест за дадени добра или услуги, подароци, донации, спонзорства, субвенции и трансфери.

РАСХОДИ НА ОПШТИНАТА ги сочинуваат вкупните издатоци кои се плаќаат од страна на општинската каса, поделени по одделни надлежности.

ОПШТИНСКИ БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ се органите на општината и јавните служби основани од општината (училишта, јавни претпријатија итн.).

БУЏЕТ НА ОПШТИНИТЕ е годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства и ги вклучува основниот буџет, буџетот на дотации, буџетот на донации, буџетот на заеми и буџетот на самофинансирачки активности.

ОСНОВЕН БУЏЕТ на општината е годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства со буџетот за финансирање на основните надлежности на општината.

СОПСТВЕНИ ИЗВОРИ НА ПРИХОДИ на општината се локални даноци, локални такси и локални надоместоци, приходи од сопственост на општината, самопридонес, парични казни, донации и други приходи утврдени со закон.

ДОТАЦИЈА е трансфер од Буџетот на Република Северна Македонија и буџетите на фондовите до буџетот на општината.

БЛОК-ДОТАЦИЈА е дотација наменета за финансирање на надлежностите во определена област утврдена со закон – образование, култура, социјална заштита.

НАМЕНСКА ДОТАЦИЈА е дотација наменета за финансирање на конкретна активност (на пр. пожарникарство).

БУЏЕТСКИ ДЕФИЦИТ е негативна разлика (Буџетски суфицит е позитивна разлика) меѓу планираните, односно наплатените приходи на

БУЏЕТСКО САЛДО е разлика помеѓу сите приходи и расходи на буџетот;

ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ е обезбедување финансиски средства од домашни и странски извори на капитал во рамките и под услови утврдени со закон;
ФИСКАЛНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ претставува отвореност кон јавноста за минатите, сегашните и идните фискални активности на општината општината, како и за реализираните и планираните активности, проекти кои ги детерминираат фискалните политики и исходи;

ПАРТИЦИПАЦИЈА во склоп на управувањето се однесува на вклучување на засегнатите страни (граѓаните, бизнисите, ранливите категории итн.) во процесот на донесување одлуки (во различни нивоа на одлучување) за тоа како економските и социјалните ресурси се алоцирани, испорачани, употребени и одржувани;

ОТЧЕТНОСТА подразбира одговорност да се објаснат одлуките и мерките пред јавноста, граѓаните, заедницата во склоп на очекувањата што ги има таа. Подразбира детални информации за тоа како се реализирани преземените обврски и дали и кои резултати се остварени
ГРАЃАНСКИ БУЏЕТ е прикажување на буџетот на едноставен начин, разбирлив за граѓаните кои има за цел да ги информира граѓаните како за активностите на кои се трошат општинските средства.

ФИНАНСИСКИ ПЛАН е план на приливи и одливи на буџетскиот корисник за одредена буџетска година.

ОБВРСКА на општината е проценета обврска, преземена обврска, настаната обврска за плаќање и доспеана, а неплатена обврска.

ПРОГРАМА е потесна област во рамки на политиката, која ги следи заедничките специфични среднорочни цели. Една програма може да има една или повеќе потпрограми. Потпрограма е подетално разработен дел од програма со краткорочни до среднорочни цели и се состои од проекти и /или активности.

општината и одобрените средства, односно расходи кои ги прави општината, и тој се финансира со обезбедени средства од други приливи.

ЛИКВИДНОСТ е способност за навремено плаќање на обврските во договорениот рок.

ПРЕНАМЕНА НА БУЏЕТ е одлука за измена на распоредот на средствата во буџетот на општината во рамки на одобрените буџети.

КОИ СЕ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНАТА?

-Урбанистичко (урбано и рурално) планирање

-Заштита на животната средина и природата

Локален економски развој

-Комунални дејности

Култура

-Спорт и рекреација

Социјална заштита и заштита на децата

-Образование

-Здравствена заштита

-Заштита и спасување

-Противпожарна заштита

-Надзор над вршењето на работи од нејзина надлежност

Други надлежности определени со закон.

ШТО Е ОПШТИНСКИ БУЏЕТ И ОД ШТО СЕ СОСТОИ?

Буџетот на единицата на локалната самоуправа претставува годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства и ги вклучува основниот буџет, буџетот на дотации, буџетот на донации, буџетот на заеми и буџетот на самофинансирачки активности. Буџетот на локалната самоуправа ги демонстрира вредностите и приоритетите на локалната самоуправа. Буџетирањето и техниките на финансиското планирање се клучни елементи во одржувањето на фискалниот интегритет на локалната самоуправа.

ЗОШТО Е ВАЖНА БУЏЕТСКА ТРАНСПАРЕНТНОСТ?

Транспарентноста во општинското буџетирање е од **голема значајност за фискална стабилност, економски раст и демократијата** (даночните обврзници, граѓаните и општеството во целина). Транспарентноста и **споделувањето информации е клучна за учеството на различните социјални групи** во донесувањето на одлуки/буџетскиот процес. **Доколку широката јавност има доверба во трошењето на јавните финансии, ќе бидат и помотивирани да ги плаќаат даноците и таксите, што повторно позитивно ќе се одрази и на буџетот на локалната самоуправа.** Дополнително, **зголемената транспарентност води кон намалена корупција и подобра распределба на ресурси.** Транспарентноста на локално ниво ги следи финансиските текови од изворот до местото на нивно користење, дава одговор на последователни прашања за извршувањето, имплементирањето и набавката.

ЗОШТО ПАРТИЦИПАЦИЈА ВО ПОДГОТОВКАТА НА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ?

Граѓаните имаат дефинирани права и одговорности, вклучувајќи го и правото на учество во одлуките што влијаат на јавната благосостојба. Оттаму, граѓанското учество во механизмите на креирање и реализирање на буџетот треба да биде транспарентно и отворено. Граѓаните треба да се непосредно вклучени во одлуките како да се распредели и потроши буџетот на општините. Учесството на граѓаните во процесите на буџетирањето им дава прилика да ги посочат вистинските потреби и проблеми во заедницата и да бидат креативни. Исто така, директната партиципација им овозможува на граѓаните да учествуваат во надзорот на буџетските трошоци заедно со другите засегнати страни.

Буџетските класификации се користат за идентификување на специфичните намени на буџетските средства, за контрола на наменското користење на

одобрените средства и за изготвување на потребните анализи, извештаи и на годишната сметка.

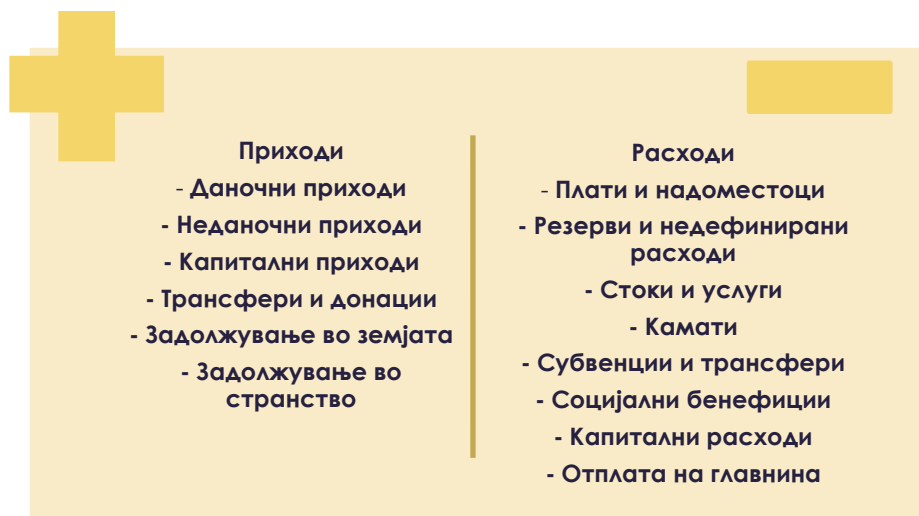
1. **Организациска класификација** ги класифицира буџетските корисници во хиерархиска организациска структура на поврзани и заемно координирани субјекти за да се утврдат надлежностите на субјектите за планирање и управување со јавните средства и вработените, заради постигнување на зацртаните цели.
2. **Функционалната класификација** ги класифицира расходите и другите одливи на буџетот според нивните функционални општи и конкретни цели за кои се наменети, согласно со прифатената меѓународна класификација пропишана од страна на Обединетите нации.

701 Општи јавни служби	706 Живеалишта и развој на заедницата
703 Јавен ред и мир	708 Рекреација, спорт и култура
704 Економски работи	709 Образование
705 Заштита на животната средина	710 Социјална заштита

3. **Програмската класификација** опфаќа поделба на буџетот на политики, програми, потпрограми и проекти или активности дефинирани со планските документи, истовремено групирајќи ги заедно сите јавни услуги и активности со заедничка цел и исход низ организациската структура.

А – Совет на општина	М – Програми за развој
Д – Градоначалник	Н – Образование
Е – Општинска администрација	Р – Заштита на животна средина и природа
Ф – Урбано планирање	Т – Унапредување на здравствена заштита
Г – Локален економски развој	В – Социјална заштита и заштита на деца
Ј – Комунални дејности	Њ – Противпожарна заштита
К – Култура	Љ – Заштита и спасување
Л – Спорт и рекреација	Џ – Родово буџетирање

4. Класификацијата по **извори на финансирање** ги класифицира приходите и другите приливи во групи во однос на конкретните видови и намени на расходите и на другите одливи кои вклучуваат: *основен буџет на општините, донации, кредити, самофинансирачки активности и дотации.*
5. **Економската класификација** ги класифицира приходите и другите приливи согласно нивната природа, и расходите и другите одливи согласно нивната економска намена во класи, групи, подгрупи, раздели и основни конта.

КОИ СЕ БУЏЕТСКИТЕ АКТИВНОСТИ КОИ ГИ РЕАЛИЗИРА НАШАТА ОПШТИНА?

БУЏЕТСКИ КАЛЕНДАР

ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА ОПШТИНА КРАТОВО ЗА 2025 ГОДИНА

Ред.број	НОСИТЕЛ НА АКТИВНОСТ	ПОСТАПКА ДЕЈСТВИЕ	МЕСЕЦИ
1.	Совет на Општина	Донесување на Буџетски календар	Мај-август
2.	Градоначалник на Општина	Утврдува насоки за подготовка на финансиски план на корисниците	Почетокот на Октомври
3.	Градоначалник на Општина	Ги доставува главните насоки до корисниците, одделенијата и општинските јавни установи	Средината на Октомври
4.	Општински буџетски корисници	Доставуваат предлог буџетски планови	Крајот на октомври
5.	Одделение за финансиски прашања	Ги анализира предлог буџетските планови	Крајот на Октомври
6.	Одделение за финансиски прашања во соработка со другите одделенија Совет на Општина	Изготвува Предлог развојни програми	Почетокот на Ноември
7.	Градоначалник на општина	Спроведување на Јавна расправа	Средината на Ноември
8.	Совет на Општина	Донесување на програмите и Нацрт Буџетот	Средината на Ноември
9.	Одделение за финансиски прашања	Изготвување на Предлог Буџет	Почетокот на Декември
10.	Градоначалник на Општина	Доставување на Предлог Буџетот до Советот и до корисниците	Средината на Декември
11.	Совет на Општина	Усвојување на Буџетот	Крајот на Декември

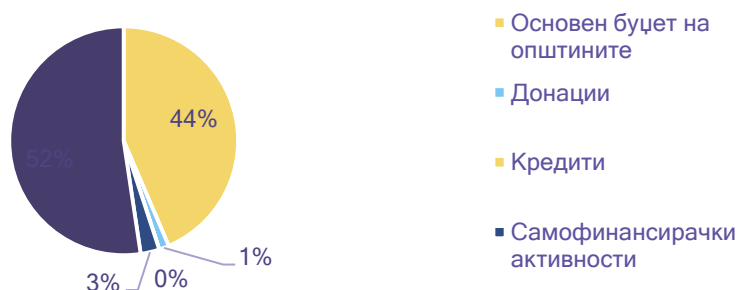
КАКО ОПШТИНАТА ГИ ПРИБИРА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ?

Ефикасното обезбедување и собирање на општинските приходи се основа за обезбедувањето на потребните јавни добра и услуги на граѓаните на општината. Оттука во продолжение се претставени (нивната висина, процент на учество) основниот буџет на општината и дополнителните главни “потоци” на приливи во општинскиот буџет – сопствени приходи, дотации – централна власт, донации, задолжување итн.

Табела 1. Приходи на општината по сметки (во денари и структура)

Приходна сметка	Износ	Структура
Основен буџет на општините	126.647.000	44
Донации	4.125.917	1
Кредити	0	0
Самофинансирачки активности	7.710.000	3
Дотации	152.326.007	52
Вкупни приходи	290.808.924	100

Графикон 1. Структура на приходи на општината по сметки

КОИ СЕ КЛУЧНИТЕ ИЗВОРИ НА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ?

Во продолжение се прикажани клучните извори на приходи кои општината планира да ги обезбеди во 2025 година. Највисок износ на приходи ќе се обезбедат од Трансфери и донации 248.175.037 денари, додека исто така соодветен износ на приходи ќе се обезбедат и од даночни и неданочни и капитални приходи 42.633.887 денари. Во структурата на клучните приходи најголемо учество заземаат Трансферите и

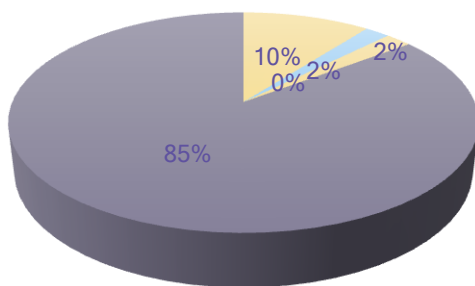
донациите со 85 %, додека даночните приходи учествуваат со 10%, а неданочните приходи и капиталните приходи со 2%.

Табела 2. Клучни приходи на општината согласно економската класификација (износ во денари и структура во %)

Табела 2. Приходи на општината според економската класификација на приходите

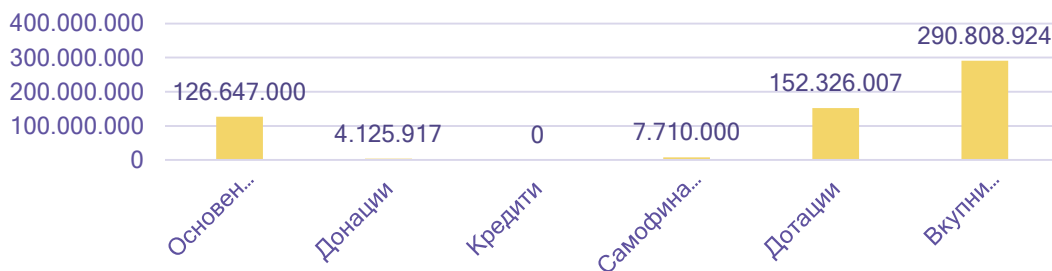
Видови на приход	Износ	Структура
Даночни приходи	30.470.000	10
Неданочни приходи	5.911.800	2
Капитални приходи	6.252.087	2
Трансфери и донации	248.175.037	85
Домашно задолжување	0	0
Вкупно	290.808.924	100

Графикон 2. Структура на приходи на општината според економската класификација на приходите

■ Даночни приходи
 ■ Неданочни приходи
 ■ Капитални приходи
 ■ Трансфери и донации
 ■ Домашно задолжување

Графикон Д.1. Износ на приходи на општината по сметки

КОЛКУ ДАНОЧНИ ПРИХОДИ ПЛАНИРА ДА СОБЕРЕ ОПШТИНАТА?

Даночните приходи се основен и најзначаен дел од сопствените приходи на општината, оттука во продолжение Ви претставуваме колкави износи на даночни приходи планира да собере општината во следната година. Исто така е претставена структурата која покажува кои од даночните приходи се планирани да имаат најголем удел во општинските приходи.

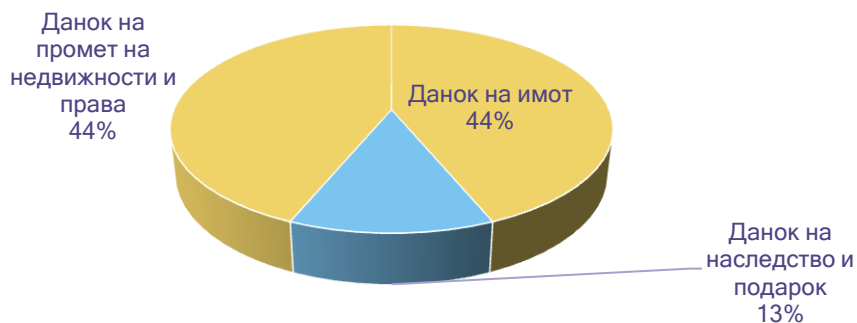
Најмногу даночни приходи општината планира да обезбеди најчесто од данок на имот со 44% ,а понекогаш од продажба на недвижности и права со 44% како што е сега случајот, додека најмало учество во даночните приходи зафаќаат од данок на наследство и подарок со 13%.

Табела 3. Клучни даночни приходи на општината (износ во денари и структура во %)

Табела Д.1. Видови даноци на имот на општина

Видови на данок на имот	Износ	Структура
Данок на имот	4.000.000	44
Данок на наследство и подарок	1.150.000	13
Данок на промет на недвижности и права	4.000.000	44
Вкупно	9.150.000	100

Графикон 4. Видови даноци на имот на општина

ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ - ВАЖЕН СОПСТВЕН ОПШТИНСКИ ПРИХОД

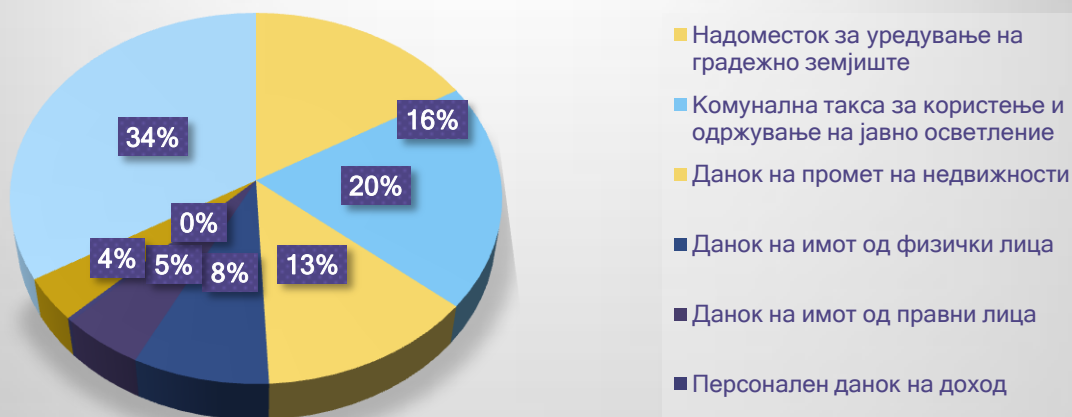
Даноците на имот се еден од најважните сопствени извори на приходи на општината. Планираната структура за 2025 година на посебните видови на Даноци на имот е прикажана во продолжение.

Највисока пропорција на приходи зафаќаат Другите комунални такси со 34% и данокот на Комунална такса за користење и одржување на јавно осветление со 20% учество во вкупната вредност од даноците на имот.

Табела 3. Даночни приходи

Видови даночни приходи	Износ	Структура
Надоместок за уредување на градежно земјиште	5.000.000	16
Комунална такса за користење и одржување на јавно осветление	6.000.000	20
Данок на промет на недвижности	4.000.000	13
Данок на имот од физички лица	2.500.000	8
Данок на имот од правни лица	1.500.000	5
Персонален данок на доход	100.000	0
Данок на наследство и подарок	1.150.000	4
Други комунални такси	10.220.000	34
Вкупно	30.470.000	100

Графикон Д.3. Структура на даночни приходи

НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ

Неданочните приходи кои планира да ги собере општината во 2025 година се прикажани во продолжение. Најголем износ на неданочни приходи треба да бидат обезбедени од ставката Такси и надоместоци со 60%, во кои најголемо учество имаат надоместоците за целодневна и предшколска грижа во градинката, во износ од 2.560.000 денари, додека најниска пропорција се очекува кај приходите од закупнина на општински имот со 1%.

Табела 4. Видови неданочни приходи (износ во денари и структура во %)

Табела 4. Видови неданочни приходи

Вид на неданочни приходи	Износ	Структура
Глоби, судски и административни такси	500.000	8
Такси и надоместоци	3.616.800	60
Приходи од закупнина на општински имот	80.000	1
Други владини услуги	0	0
Дополнителни неданочни приходи	1.795.000	30
Вкупно	5.991.800	100

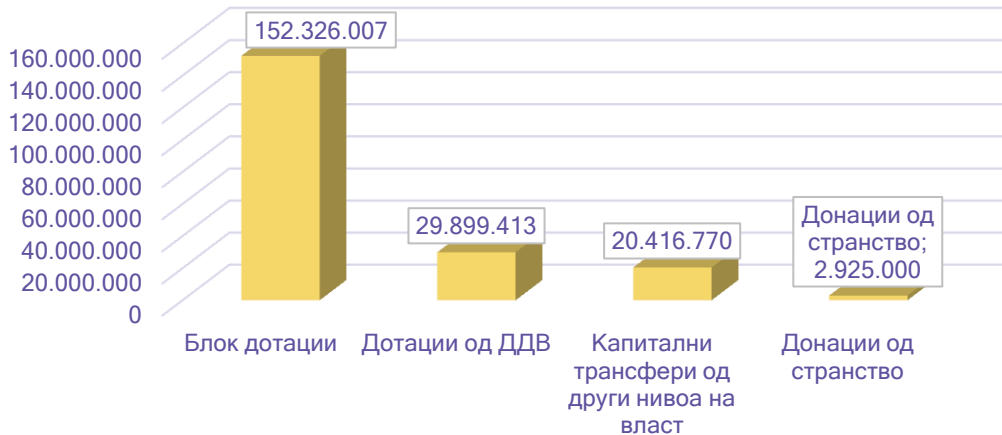
Графикон 5. Видови неданочни приходи

КОЈА Е УЛОГАТА НА ТРАНСФЕРИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ - ДОТАЦИИТЕ?

Вредноста на главните видови на трансфери од централната власт е прикажана во продолжение. Највисок износ на трансфери е планиран за Блок дотации во износ од 152.326.007 денари, додека пак, планираниот износ од трансферот од ДДВ изнесува 29.899.413 денари, како донација од странство се очекува да се добијат 2.925.000 денари, а за капитални трансфери од други нивоа на власт 20.416.770 ден.

Графикон 6. Видови на трансфери и донации

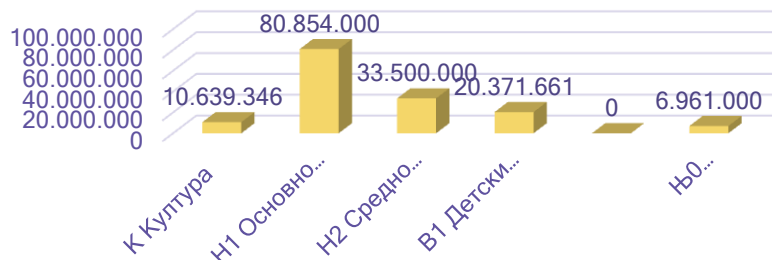

Блок дотациите за пренесени надлежности од централната власт се најзначајниот износ на трансфери кој го добива општината и со кој во значаен дел се финансираат пренесените надлежности за **образование, култура и социјална заштита**. Во продолжение е прикажана распределбата на овие Блок дотации по различни намени. **Најголем износ од блок дотациите** се однесуваат за основно образование и учествуваат во структурата со 53%, додека најнизок износ на блок дотации се забележуваат за противпожарна заштита со учество од 5% во вкупните блок дотации.

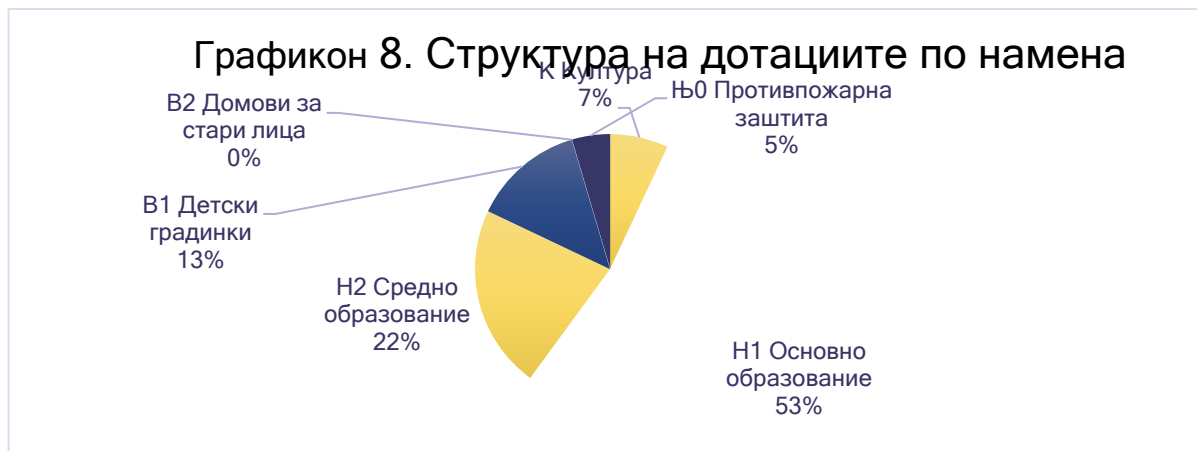
Табела 5. Намена на блок дотациите на општината

Намена на блок дотацијата	Износ	Структура
К Култура	10.639.346	7
Н1 Основно образование	80.854.000	53
Н2 Средно образование	33.500.000	22
В1 Детски градинки	20.371.661	13
В2 Домови за стари лица	0	0
Њ0 Противпожарна заштита	6.961.000	5
Вкупно	152.326.007	100

Графикон 7. Намена на намена на блок дотацијата

Графикон 8. Структура на блок дотациите по надлежности во општината (во %)

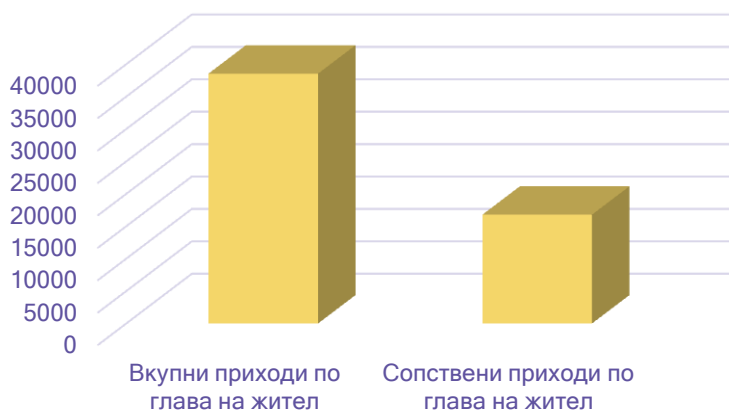

Табела Д.3. Структура на извори на финансирање на расходите за образование, култура, детска заштита и противпожарна заштита

Намена	Основен буџет	Донации	Самофинансирање	Дотации	Вкупно
Култура	2.860.000	0	1.130.000	10.639.346	14.629.346
Основно образование	7.500.000	2.925.917	1.200.000	80.854.000	92.479.917
Средно образование	0	0	500.000	33.500.000	34.000.000
Детски градинки	0	0	4.880.000	20.371.661	25.251.661
Домови за стари лица	0	0	0	0	0
Противпожарна заштита	2.240.000	0	0	6.961.000	9.201.000
Вкупно	12.600.000	2.925.917	7.710.000	152.326.007	175.561.924

Приходи	Column1	Население/жит	По глава на жител
Вкупни приходи	290.808.924	7.545	38543
Вкупни расходи	290.808.924	7.545	38543
Приходи од основен буџет	126.647.000	7.545	16786

Д. Приходи и расходи на ЕЛС по глава на жител

Вкупни приходи по глава на жител	38.543
Вкупни расходи по глава на жител	38.543
Сопствени приходи по глава на жител	16.786

КАДЕ И КАКО СЕ ТРОШАТ ОПШТИНСКИТЕ ПАРИ?

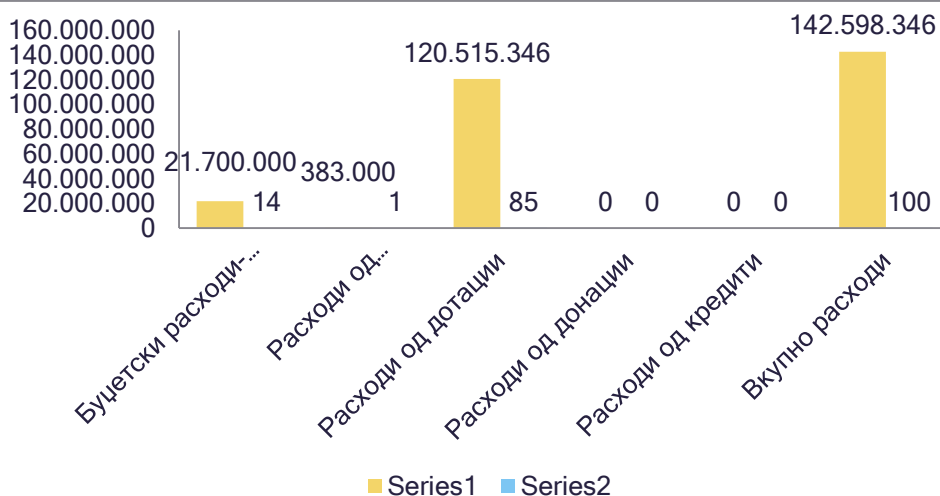
Особено е важно каде и како се трошат локалните ресурси. Локалните расходи се директно поврзани со обезбедувањето на потребните добра и услуги на граѓаните – затоа нивната структура и начин на распределба е особено важно да бидат транспарентно преставени. Во продолжение се преставени **клучните расходи на општината за 2025 година**.

Во наредниот период најголем износ на расходи ќе се потрошат за плати и надоместоци во износ од 142.598.346 ден., односно 49% од структурата на вкупните расходи, понатаму стоки и услуги со 20%, капитални расходи со 25% и т.н.

Табела 6.а. Расходи за плати и надоместоци на општината по сметки

Плати и надоместоци	Износ	Структура
Буџетски расходи- основен буџет	21.700.000	14
Расходи од самофинансирачки активности	383.000	1
Расходи од дотации	120.515.346	85
Расходи од донации	0	0
Расходи од кредити	0	0
Вкупно расходи	142.598.346	100

Графикон за табела 6.а.
Расходи за плати и надоместоци на општината
по сметки

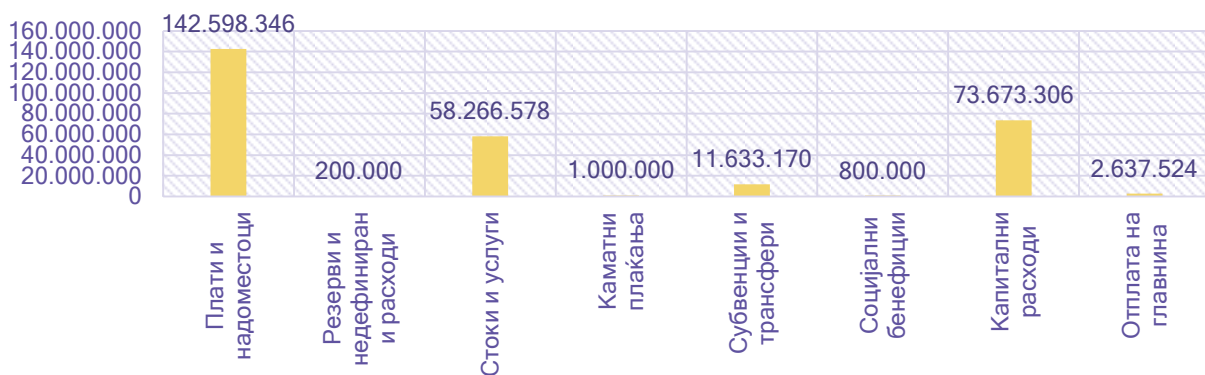

Најнизок износ на расходи општината издвојува за социјални бенефиции и каматни плаќања, со 0,4% учество во вкупните расходи на општина 290.808.924 денари.

Табела 6. Расходи на општините по економска класификација

Расход на сметка	Износ	Структура
Плати и надоместоци	142.598.346	49
Резерви и недефинирани расходи	200.000	0
Стоки и услуги	58.266.578	20
Каматни плаќања	1.000.000	0
Субвенции и трансфери	11.633.170	4
Социјални бенефиции	800.000	0
Капитални расходи	73.673.306	25
Отплата на главнина	2.637.524	1
Вкупно расходи	290.808.924	100

Графикон Д.4. Расходи на општините по економска класификација

Графикон 9. Структура на расходи на општините по економска класификација

Во 2025 година капиталните расходи е предвидено да изнесуваат 73.673.306 денари, односно да учествуваат со 25% во структурата на вкупните расходи. Во основниот буџет за капитални расходи предвидени се 68.799.306 денари, од самофинансирачки 800.000 денари, од дотации 4.074.000 денари и од донации

Во основниот буџет најголем износ за капитални расходи е предвиден во програмата ЈД за изградба и реконструкција на локални патишта во износ од 33.000.000 денари и развојната програма ЈДА во која е планиран износ од 22.179.306 денари од кои 20.416.770 денари се согласно Одлуката за користење на средства за капитални дотации доделена на единиците на локалната самоуправа за инфраструктурни проекти од областа на транспорт, а која се однесува за Реконструкција на локален пат до село Близанци со должина од 3,15 км, и учество на општината во проектот од сопствениот Буџет во износ од 1.762.536 денари.

КОЛКУ ПЛАНИРА ДА ПОТРОШИ ОПШТИНАТА ЗА СЕКОЈА ОДДЕЛНА НАДЛЕЖНОСТ/ПРОГРАМА - УСЛУГА ЗА ГРАЃАНИТЕ ?

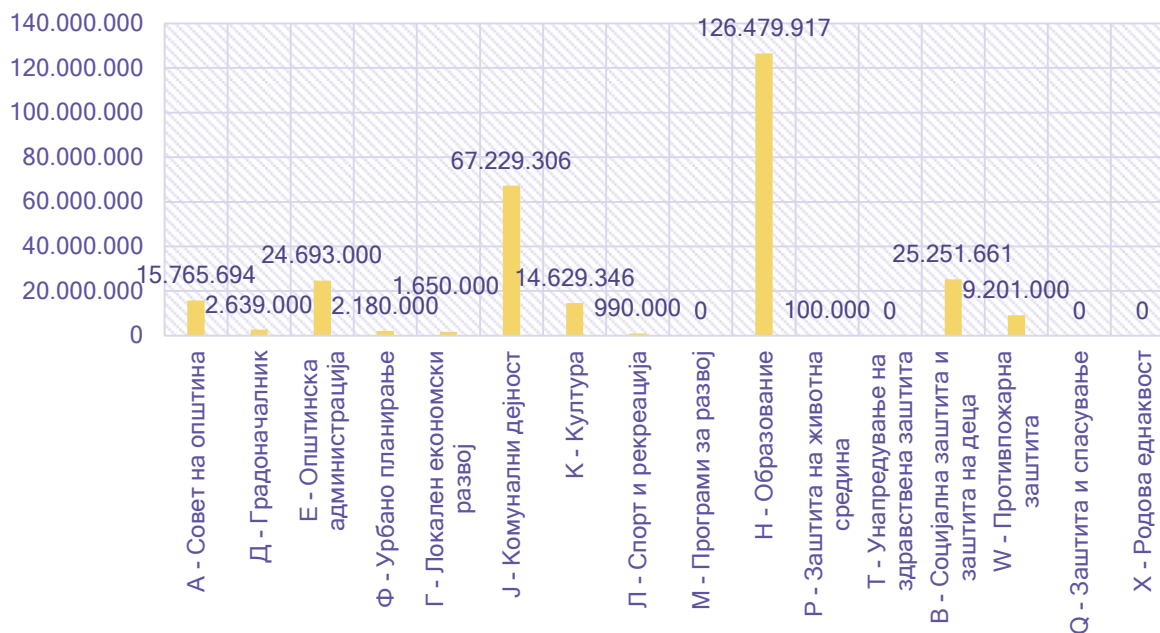
Во продолжение се претставени клучните планирани општинските средства по секоја од надлежностите – услугите кои треба да ги добијат граѓаните.

Највисок износ на расходите од општинската сметка за издвојува за образование во износ од 126.479.917 денари.

Табела 7. Вкупни расходи на општина по одделни надлежности

Вкупни расходи на општините по одделни надлежности	Износ	Структура
А - Совет на општина	15.765.694	5
Д - Градоначалник	2.639.000	1
Е - Општинска администрација	24.693.000	8
Ф - Урбано планирање	2.180.000	1
Г - Локален економски развој	1.650.000	1
Ј - Комунални дејност	67.229.306	23
К - Култура	14.629.346	5
Л - Спорт и рекреација	990.000	0
М - Програми за развој	0	0
Н - Образование	126.479.917	43
Р - Заштита на животна средина	100.000	0
Т - Унапредување на здравствена заштита	0	0
В - Социјална заштита и заштита на деца	25.251.661	9
W - Противпожарна заштита	9.201.000	3
Q - Заштита и спасување	0	0
Х - Родова еднаквост	0	0
Вкупно	290.808.924	100

Графикон Д.5. Вкупни расходи на општините по одделни надлежности

Графикон Д.6. Вкупни расходи на општините по одделни надлежности

Расходите кои се одделуваат за **општинската администрација** се во износ од 24.693.000 денари, истите се наменети за плати и надоместоци 21.700.000 денари, за оперативни трошоци се издвоени околу 2.000.000 денари и истите се наменети за покривање на сметките во општинските згради и, за течни горива 500.000 денари, за

канцелариски материјали 310.000 денари, за одржување 400.000 денари, за договорни услуги 641.000 денари, привремени вработувања 2.500.000 денари и сл.

За капитални трошоци предвидени се 1.720.000 денари и истите се наменети за реконструкција на дел од општинските канцлarii и сала, останатиот износ е во случај на потреба од набавка на нејнеопходна опрема.

Табела 8. Расходи по програми по надлежност - Општинска администрација (во денари и структура во %)

Табела 8. Расходи по програми на надлежност - Општинска администрација

Column1	Износ	Структура
ЕО - Општинска администрација	22.973.000	93
ЕА - Капитални трошоци на општината	1.720.000	7
Вкупно	24.693.000	100

Графикон Д.7. Расходи по програми по надлежност - Општинска администрација

Вкупните расходи кои се наменети за работата на **Градоначалникот** изнесуваат 2.639.000 денари и истите во себе вклучуваат 1.959.000 денари за плати и надоместоци, 330.000 за стоки и услуги, 100.000 за субвенции и трансфери, за социјални бенефиции 200.000 денари, кои се наменети за програмата за поддршка на новороденчиња.

Табела Д.4. Расходи по програми по надлежност - Градоначалник со две програми

Column1	Износ	Структура
D0 - Градоначалник	2.639.000	100
D1 - Месна самоуправа	0	0
Вкупно	2.639.000	100

Во расходите за програмите по надлежност на урбанизам и урбанистичко планирање, износ од 2.000.000 денри се издвојува за изработка на урбанистичка документација. Активностите за уредување на градежно земјиште како што е изработка на техничка документација за изградба на објекти со ревизија се планирани во соодветните програми на пример за изградба и реконструкција на локални патишта планирани се во програмата ЈД.

Табела 9. Расходи по програми по надлежност - Урбанистичко планирање

Column1	Износ	Структура
F1 - Урбанстичко планирање	2.180.000	100
F2 - Уредување на градежно земјиште	0	0
F3 - Уредување на простор во рурални подрачја	0	0
FA - Уредување на градежно земјиште	0	0
Вкупно	2.180.000	100

Расходите издвоени за комунални услуги во износ од 67.229.306 денари, имаат за цел да ги помогнат активностите како одржување и заштита на локалните патишта и улици и регулирање на режимот на сообраќај, изградба и реконструкција на локални патишта и улици 33.000.000 денари и тн., додека надлежноста за одржување јавна чистота и јавно зеленило е пренесена на јавното комунално претпријатие.

Во одржување и заштита на локалните патишта и улици и регулирање на режимот на сообраќај во износ од 6.750.000 денари спаѓаат:

- Набавка на градежни материјали за тековно одржување и по барање на граѓани во износ од 3.100.000 денари, за одржување на автопати улици и патишта, одржување на планинските патишта, како и одржување на градски улици во износ од 2.000.000.
- Надзор над изведба на проекти 1.500.000 денари;

Во изградба и реконструкција на локални патишта и улици планирани се следните активности:

- Санирање на локални патишта и улици на територијата на општина Кратово. (2.360.000,00 денари со ДДВ)
- Крпење на ударни дупки и санција на делови на локален пат село Близанци кон место викано Лисец. Ќе се санираат вкупно 1200 m² оштетени делови како и ударни дупки на различни позиции во градот.
- Реконструкција на Крак од улица Вера Јоциќ со вкупна должина од 54 метри, која се состои од поставување на тампон од дробен камен 30см и поставување на асфалт БНХС 16, дебелина 7см, како и пропуст долж патот Ф600 (970.000 денари / Буџет на Општина Кратово).
- Рехабилитација на Крак од улица Цветко Тонев (Амамче) во износ од 1 650 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 1105 m².
- Рехабилитација на Крак од улица Цветко Тонев (кон Водички) во износ од 630 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 415 m².

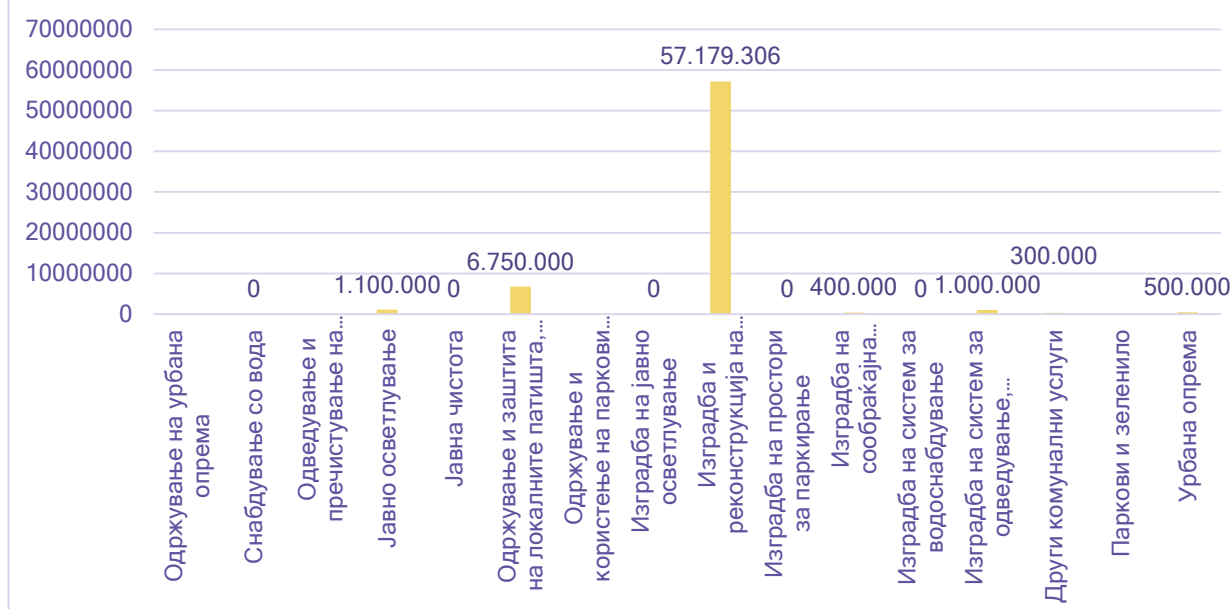
Рехабилитација на Улица Брежа кон м.в. Крива Јабука во износ од 981 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 525 m².

- Рехабилитација на Дел од улица Планинска во износ од 1 560 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 900 m².
- Рехабилитација на Крак од улица Гоце Делчев (над бензинска станица) во износ од 534 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 320 m².
- Рехабилитација на Дел од улица Орце Николов во износ од 447 000 денари од Буџет на Општина Кратово и површина од 285 m².
- Рехабилитација на дел од улица Скопска во износ од 1.130.410 денари од Буџет на Општина Кратово и површина од 721 m².
- Рехабилитација на дел од улица Јове Гичев со површина од 286 m², во износ од 828.220 денари од Буџет на Општина Кратово.
- Тампонирање на патишта во рурални средини во вредност од 1.000.000 денари обезбедени од Буџет на Општина Кратово.
- Реконструкција на под на Градска Спортска Сала во износ од 1 000 000 денари обезбедени од страна на буџетот на Општина Кратово.

Табела 10. Расходи по програми по надлежност - Комунални услуги

Column1	Износ	Структура
Одржување на урбана опрема		0,00
Снабдување со вода	0	0,00
Одведување и пречистување на отпадни води		0,00
Јавно осветлување	1.100.000	1,64
Јавна чистота	0	0,00
Одржување и заштита на локалните патишта, улици и регулирање на режии	6.750.000	10,04
Одржување и користење на паркови и зеленило		0,00
Изградба на јавно осветлување	0	0,00
Изградба и реконструкција на локални патишта и улици	57.179.306	85,05
Изградба на простори за паркирање	0	0,00
Изградба на сообраќајна сигнализација	400.000	0,59
Изградба на систем за водоснабдување	0	0,00
Изградба на систем за одведување, прочистување на отпадни води	1.000.000	1,49
Други комунални услуги	300.000	0,45
Паркови и зеленило		0,00
Урбана опрема	500.000	0,74
Вкупно	67.229.306	100,00

Графикон Д.9. Расходи по програми по надлежност -
Комунални услуги

Во програмата за **локален економски развој** планирани се средства во износ од 100.000 денари за учество во проектот за општокорисна работа.

Во поглед на средствата од основниот Буџет кои се планираат за реализација на активности од **културата** истите може да се поделат на, активности поврзани со културни манифестации 2.860.000 од кои позначајни се Патрониот празник на градот Св. Ѓорѓи Кратовски 400.000 денари, Културна манифестација „Златни денови“ 1.200.000 денари, Кино проекции 20.000 денари, Кратовска компиријада 60.000, Вечер посветена на македонската пејачка на изворни народни песни и доајен на македонската народна музика - Вања Лазарова 60.000 денари, Ослободување на градот - 60.000 денари, Поддршка на здруженија на граѓани за организирање на културни настани како Разиграно Кратово, Шопска свадба, Лесновски Свопа -60.000 денари и сл.

Во музејско кинотечна дејност се планирани средствата од дотации за реализација на програмата на Музејот на град Кратово. Во Музичка и сценско-уметничка дејност се планирани средства за Домот на култура „Лазар Софијанов“ Кратово во чии состав работи и градската библиотека.

Табела Д.7. Расходи по програми по надлежност - Култура

Column1	Износ	Структура
Библиотекарство	0	0
Музејска и кинотечна дејност	5.545.300	40,8
Културни манифестации и творештво	2.860.000	21,0
Музичка и сценско-уметничка дејност	5.184.000	38,1
Вкупно	13.589.300	100

Графикон 13. Расходи по програми по надлежност – Култура (во %)

Расходите за **спорт и рекреација** во прв ред се наменети за спортските клубови, за организирање на турнири 40.000ден., поддршка на училишни спортски клубови и сојузи 40.000 ден, за Отворени забавни фудбалски школи во износ од 60.000 денари, поддршка за основање на нови спортски клубови и здруженија(набавка на потребни реквизити, поттикнување и промовирање на спортот) 40.000 денари и дополнителна поддршка на локални спортски клубови со цел реализација на нивна програма во текот на целата година во износ од 350.000денари. Капиталните трошоци во износ од 7.500.000 денари се планирани за реконструкција на спортски објекти (под на Градска Спортска сала), дел од средствата се обезбедени од страна на буџетот на општината.

Табела Д.8. Расходи по програми надлежност - Спорт и рекреација

Column1	Износ	Структура
Спорт и рекреација	590.000	60
Спорт и рекреација (капитални трошоци)	400.000	40
Вкупно	990.000	100

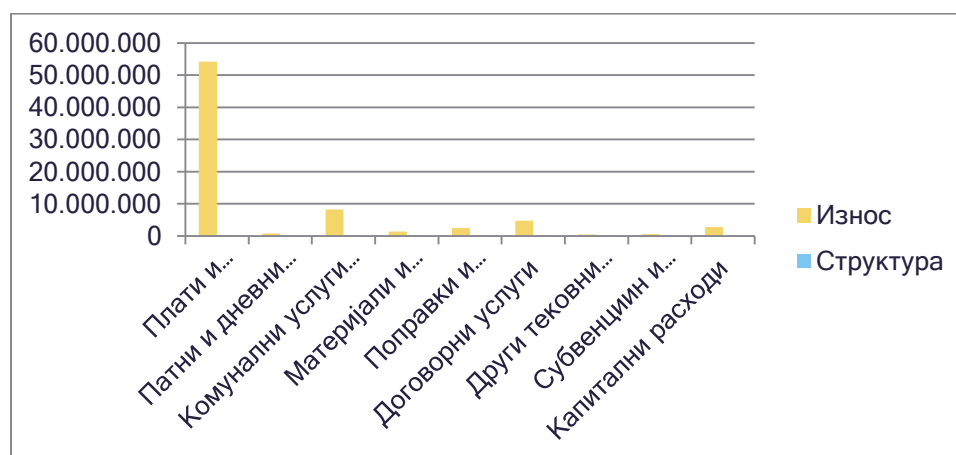

Во расходите за **образование** преовладуваат трошоците за основно образование кои зафаќаат околу 70% во вкупните расходи по оваа надлежност. Во општина Кратово работи едно основно и едно средно училиште.

Во основното училиште, 69 лица се евидентирани како редовно вработени од нив 26 се машки лица и 43 се жени. Како времено вработени се 10 лица од кои 1 машко лице и 9 жени. Училиштето располага со една централна зграда и седум подрачни училишта. Бројот на ученици во централниот објект изнесува 331 ученици од кои 152 се машки деца , а 179 се девојчиња. Во подрачните училишта настава од I - V одделение се одржува во селата Вакаф, Коњух, Страцин, Туралево и Шлегово, додека настава од I – IX има во Сакулица и Крилатица и бројот на ученици во подрачните училишта изнесува 82 ученици, од кои 39 се машки деца и 43 девојчиња. Во предлог финансовиот план за 2025 година за сметката намеска дотација добиените средства во износ од 80.854.000 денари , 1.200.000 од сметката за самофинансирање и 2.925.917 од сметките за донации.

Табела 6. Расходи на основно образование по економска класификација

Расход на сметка	Износ	Структура
Плати и надоместоци	60.170.000	71
Патни и дневни расходи	1.226.000	1
Комунални услуги за греење и транспорт	8.470.000	10
Материјали и ситен инвентар	2.466.663	3
Поправки и тековно одржување	1.940.000	2
Договорни услуги	3.445.254	4
Други тековни расходи	548.000	1
Привремени вработувања	1.750.000	2
Субвенции и трансфери	1.200.000	1
Капитални расходи	3.764.000	4
Вкупно расходи	84.979.917	100

Во средното училиште, 28 лица се евидентирани како редовно вработени од нив 15 се машки лица и 13 се жени. Како времено вработени се 4 лица од кои 2 машко лице и 2 жени. Училиштето располага со една централна зграда. Бројот на ученици во централниот објект изнесува 152 ученици од кои 67 се машки деца , а 85 се девојчиња. Во предлог финансовиот план за 2025 година за сметката намеска дотација добиени се средства во износ од 33.500.000 денари, и 500.000 денари се планирани на сметката за самофинансирање.

Табела 6. Расходи на средно образование по економска класификација

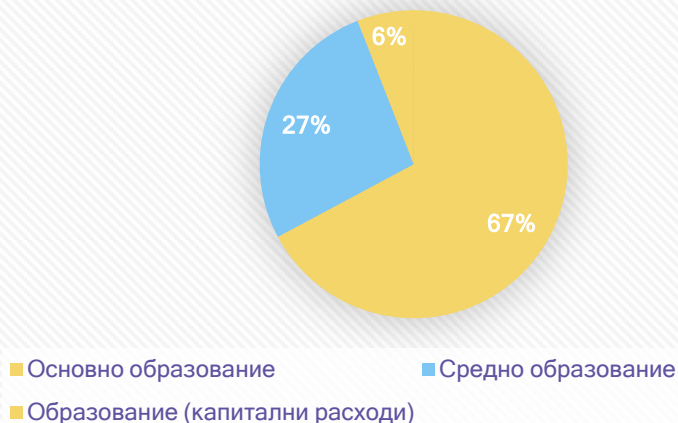
Расход на сметка	Износ	Структура
Плати и надоместоци	25.095.000	60
Патни и дневни расходи	110.000	0
Комунални услуги за греење и транспорт	4.900.000	12
Материјали и ситен инвентар	1.230.000	3
Поправки и тековно одржување	300.000	1
Договорни услуги	830.000	2
Други тековни расходи	355.000	1
Привремени вработувања	600.000	1
Субвенциин и трансфери	410.000	1
Капитални расходи	7.670.000	18
Вкупно расходи	41.500.000	100

Табела Д.9. Расходи по програми по надлежност - Образование

Column1	Износ	Структура
Основно образование	84.979.917	67
Средно образование	34.000.000	27
Образование (капитални расходи)	7.500.000	6
Вкупно	126.479.917	100

Графикон 15. Расходи по програми по надлежност - Образование

Табела Д.9. Расходи по програми по надлежност - Социјална заштита

Column1	Износ	Структура
Детски градинки	21.351.000	94
Социјална заштита и заштита на деца (капитални трошоци)	1.280.000	6
Вкупно	22.631.000	100

Графикон 16. Расходи по програми по надлежност - Социјална заштита

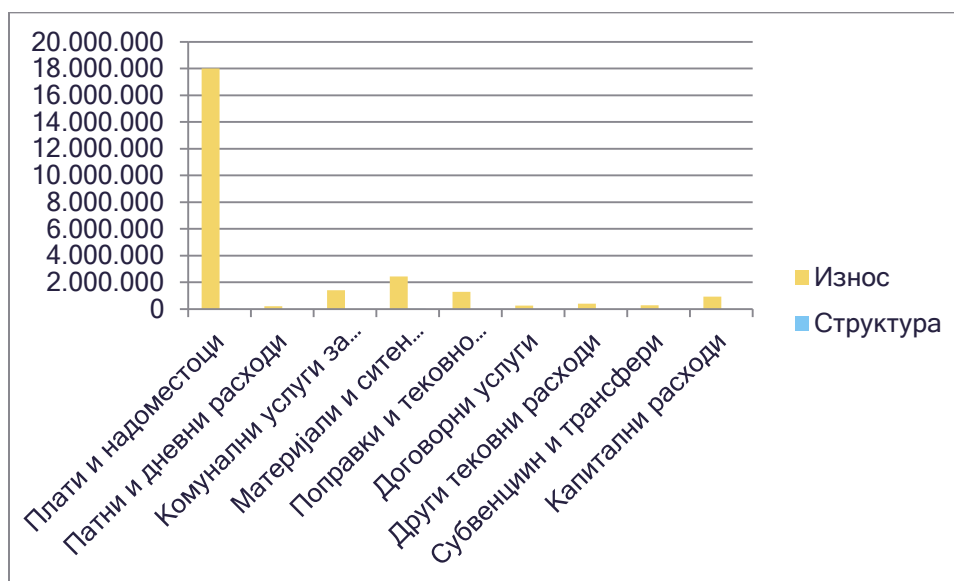
Во детската градинка, 31 лице се евидентирани како редовно вработени. Градинката располага со една централна зграда. Бројот на деца кои се згрижени во изнесува 117, кои се распределени во 7 групи и тоа 7 деца во група до 24 месеци, 14 во група над 2 до над 3 години, 13 во група над 3 до 4 години, 25 во група над 4 до 5 години, 28 во група од над 5 до 6 години и 17 во група од над 6 - 10 години.

Во расходите за Социјална заштита се прикажани планираните средства од дотацијата и самофинансирачката сметка за обавување на дејноста на ЈОУДГ „Царка Андреевска“ Кратово. Во предлог финансиот план за 2025 година од сметката намеска дотација се добиени средства во износ од 20.371.661 денари, 4.880.000 денари од сметката за самофинансирање и 1.000.000 денари. Во А0

програмата се планирани социјални бенефиции во износ од 600.000 денари од кои, помош за образование 200.000 денари и друга социјална помош 400.000 денари.

Табела 6. Расходи на детска градинка по економска класификација

Расход на сметка	Износ	Структура
Плати и надоместоци	18.000.000	71
Патни и дневни расходи	220.000	1
Комунални услуги за греење и транспорт	1.421.661	6
Материјали и ситен инвентар	2.450.000	10
Поправки и тековно одржување	1.280.000	5
Договорни услуги	250.000	1
Други тековни расходи	400.000	2
Субвенциин и трансфери	290.000	1
Капитални расходи	940.000	4
Вкупно расходи	25.251.661	100

Табела Д.9. Расходи по програми по надлежност - Противпожарна заштита

Column1	Износ	Структура
Противпожарна заштита	9.201.000	100
Капитални трошоци	0	0
Вкупно	9.201.000	100

Во расходите за противпожарна заштита најголем дел се планирани за плати и надоместоци на пожарникарите и тоа во износ од 6.691.000 денари, средства обезбедени од наменската дотација. Општината исто така за таа намена планира

средства и во основниот буџет и тоа за плати 630.000 денари, за оперативни трошоци 1.230.000 денари и разни трансфери 380.000 денари.

ПРИХОДИ И РАСХОДИ НА ОПШТИНА КРАТОВО ПО ГЛАВА НА ЖИТЕЛ

Во 2025 година приходите по глава на жител во општина Кратово ќе изнесуваат 16.786 денари. Во 2024 година расходите по глава на жител изнесувале 13.629.

Графикон 18. Приходи и Расходи на општина по глава на жител (во денари)

Приходи	Column1	Население/жит	По глава на жит
Вкупни приходи	290.808.924	7.545	38543
Вкупни расходи	290.808.924	7.545	38543
Приходи од основен буџет	126.647.000	7.545	16786

Вкупни приходи по глава на жител	38543
Вкупни расходи по глава на жител	38543
Сопствени приходи по глава на жител	16786

КЛУЧНИ РАЗВОЈНИ ПРОЕКТИ ОД ИНТЕРЕС НА ОПШТИНАТА?

- Реконструкција на линиски инфраструктурни објекти за улица Михајло Апостолски и дел од улици: Ѓорѓи Какашевски, 3та Македонска ударна бригада, Првوماјска, 11 Октомври, Орце Николов, Митко Димитров, Царка Андреевска, Лисец и Буковец во должина 3046 метри и износ од 43.947.666 денари, обезбедени од Министерство за транспорт и врски.

- Санирање на локални патишта и улици на територијата на општина Кратово. (2.360.000,00 денари со ДДВ) Крпење на ударни дупки и санција на делови на локален

пат село Близанци кон место викано Лисец. Ќе се санираат вкупно 1200 m² оштетени делови како и ударни дупки на различни позиции во градот.

- Реконструкција на локален пат од Кратово до село Близанци во должина од 3,15 км и износ од 22.179.306 денари од Потрограмата АА – Министерство за локална самоуправа.

- Реконструкција на Крак од улица Вера Јоциќ со вкупна должина од 54 метри, која се состои од поставување на тампон од дробен камен 30см и поставување на асфалт БНХС 16, дебелина 7см, како и пропуст долж патот Ф600 (970.000 денари / Буџет на Општина Кратово).

- Рехабилитација на Крак од улица Цветко Тонев (Амамче) во износ од 1 650 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 1105 m².

- Рехабилитација на Крак од улица Цветко Тонев (кон Водички) во износ од 630 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 415 m².

- Рехабилитација на Улица Бреза кон м.в. Крива Јабука во износ од 981 0 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 525 m².

- Рехабилитација на Дел од улица Планинска во износ од 1 560 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 900 m².

- Рехабилитација на Крак од улица Гоце Делчев (над бензинска станица) во износ од 534 000 денари од Буџет на Општина Кратово и вкупна површина од 320 m².

- Рехабилитација на Дел од улица Орце Николов во износ од 447 000 денари од Буџет на Општина Кратово и површина од 285 m².

- Рехабилитација на дел од улица Скопска во износ од 1.130.410 денари од Буџет на Општина Кратово и површина од 721 m².

- Рехабилитација на дел од улица Јове Гичев со површина од 286 m², во износ од 828.220 денари од Буџет на Општина Кратово.

- Тампонирање на патишта во рурални средини во вредност од 1.000.000 денари обезбедени од Буџет на Општина Кратово.

- Реконструкција на под на Градска Спортска Сала во износ од 1 000 000 денари обезбедени од стрна на буџетот на Општина Кратово.

-Градежни материјали (3.100.000 денари со ДДВ)

Согласно програма за реконструкција, одржување на локални улици и патишта.

Активности на реконструкција, санација, одржување, тампонирање на земјани патишта, крпење на ударни дупки, отстранување вегетација, поставување на рабници, павер, реконструкција на одводни канали со решетки, изградба на потпорни ѕидови кон улици и друго, врз основа на програма, потреби и анализа од лице место на локации низ градот и околината како и врз основа на барања на граѓани за санација на локални улички.

КАКО СЕ РЕАЛИЗИРА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ?

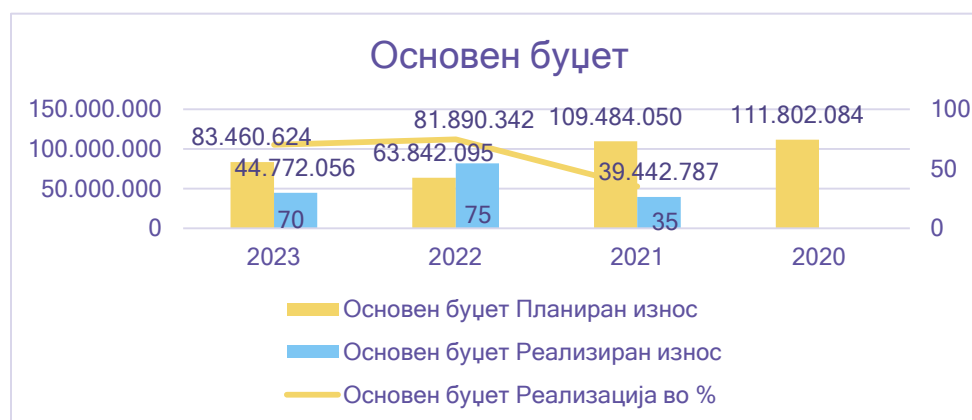
Рализацијата на **општинскиот буџет** е важен индикатор кој е поврзан со остварување на планираните приходи и расходи во изминатиот период. Исто така ја покажува **очекуваната реализација/трендот на реализација на општинските буџети**.

Во продолжение е прикажана реализацијата на **основниот (сопствениот) буџет** на општината и **вкупниот буџет на општината** и на страната на **приходите** и на страната на **расходите**.

Реализацијата на сопствените приходи и на приходите во вкупниот буџет во 2023 изнесува 77%.

Табела 11. Планирани и реализирани приходи на општините						
Приходна сметка	Основен буџет			Вкупен приход		
Година	Планиран износ	Реализиран износ	Реализација во %	Планиран износ	Реализиран износ	Реализација во %
2023	83.460.624	64.647.020	77	251.879.842	193.528.949	77
2022	63.842.095	50.513.574	79	212.413.147	169.313.793	80
2021	109.484.050	81.890.342	75	247.941.893	185.227.650	75
2020	111.802.084	47.467.371	42	245.575.089	160.930.436	66

Графикон 18. Планирани и реализирани вкупни приходи и приходи од основниот буџет за период 2020-2023 година (во денари и структура во %)

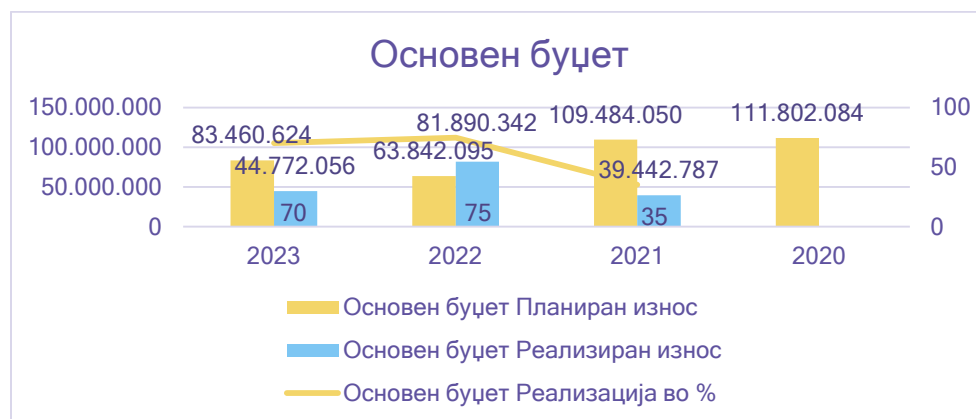

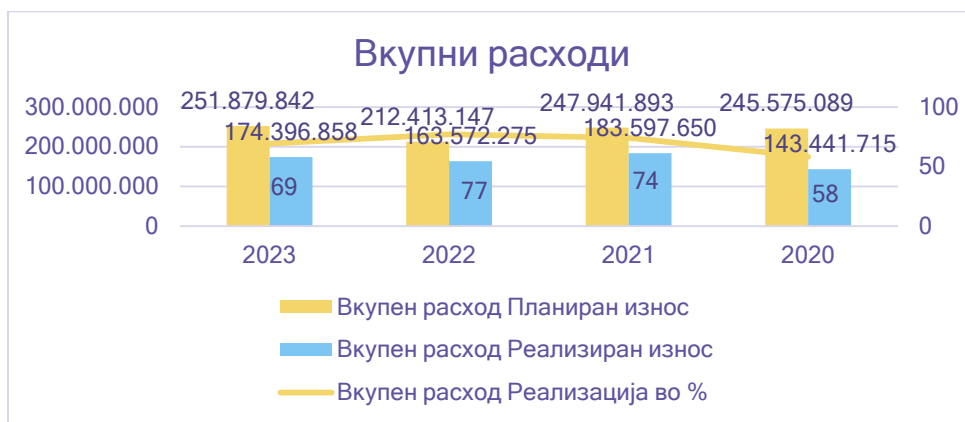

Реализацијата на **вкупните расходи на општина Кратово** во 2023 година изнесува 69% , додека реализацијата во основниот буџет е 55%.

Табела 12. Планирани и реализирани вкупни расходи и расходи од основниот буџет за период 2020-2023 година						
Расходна сметка	Основен буџет			Вкупен расход		
Година	Планиран износ	Реализиран износ	Реализација во %	Планиран износ	Реализиран износ	Реализација во %
2023	83.460.624	45.697.110	55	251.879.842	174.396.858	69
2022	63.842.095	44.772.056	70	212.413.147	163.572.275	77
2021	109.484.050	81.890.342	75	247.941.893	183.597.650	74
2020	111.802.084	39.442.787	35	245.575.089	143.441.715	58

Графикон 19. Планирани и реализирани вкупни расходи и расходи од основниот буџет за период 2020-2023 година (во денари и структура во %)

КЛУЧНИ БУЏЕТСКИ ДОКУМЕНТИ - како можат граѓаните да ја следат реализацијата на општинскиот буџет ?

Кои се клучни буџетски документи?

- **Буџетскиот календар** ги дефинира роковите за планирање на општинскиот буџет, каде што се опфатени сите **активности** поврзани со подготвување на буџетот, извршување на буџетот низ финансиските извештаи или следење на извршувањето на буџетот од општинската администрација.
- **Буџетскиот циркулар** ги содржи инструкциите за изработка предлог-буџет од страна на буџетските корисници и го доставува Министерството за финансии.
- **Предлог-буџетот** е подготвен од страна на градоначалникот (општинската администрација) во кој се планираат годишните приходи и годишните расходи и кој треба да биде одобрен од страна на советот на општината.
- **Предлогот на планот на програмите за развој** ги содржи среднорочните проекции на одобрените средства по одделни буџетски програми и потпрограми, годините во кои тие ќе се реализираат и изворите на финансирање, односно буџетите.
- **Буџетот** е акт на локалната власт со кој се планираат годишните приходи и други приливи и се одобруваат годишните расходи и други одливи на државата или на општината.
- **Месечните извештаи** ги содржат податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи за претходниот месец за коишто се однесува извештајниот период.
- **Кварталниот извештај K1** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи за претходните три месеци за коишто се однесува извештајниот период, согласно со економската класификација на приходи и расходи по сметки и збирно.
- **Кварталниот извештај K2** ги содржи податоците за сите неподмирени обврски, како и за неподмирените обврски по видови и по ставки, со состојба на последниот ден од претходниот квартал.
- **Кварталниот извештај K3** ги содржи податоците за задолжување и информациите за промените на состојбата на секое задолжување во претходниот квартал, како и промените на состојбата на издадените гаранции и податоци за долгот на јавните претпријатија кои се основани од општините.

- **Полугодишниот извештај** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и за капиталните приходи и расходи за претходните шест месеци за коишто се однесува извештајниот период.
- **Годишниот извештај** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи, за една година за кои се однесува извештајниот период.

Кои се клучните Буџетски принципи и начела кои се основа на општинскиот буџет

За да биде успешно планирањето и извршувањето на Буџетот, треба да се заснова на следните **принципи**/треба да се почитуваат следните **принципи**:

1. **Принцип на фискална одговорност** – подразбира буџетот на општините да се планира и извршува согласно среднорочни фискални цели, базирани на реална проекција на макроекономските индикатори, преземени обврски и постојни законски обврски и јавните средства со кои се управува на начин со кој се обезбедува среднорочна и долгорочна фискална одржливост.
2. **Принцип на економичност, ефикасност и ефективност** – подразбира буџетот на општините да се планира и извршува на начин што ќе обезбеди ефективно и ефикасно користење на јавните средства за постигнување на поставените цели.
3. **Принцип на сеопфатност на буџетот** – подразбира дека сите приходи и други приливи и сите расходи и други одливи на сите буџетски корисници се внесуваат во буџетот на општините целосно, без никакви прилагодувања меѓу себе, освен за пренос помеѓу нив.
4. **Принцип на универзалност** – подразбира дека сите приходи и други приливи се користат за подмирување на сите расходи и други одливи на буџетот на општините.
5. **Принцип на специфичност** – подразбира буџетските корисници да можат да преземаат обврски и да вршат плаќања само за целите и во износи утврдени со буџетот, согласно буџетските класификации.
6. **Принцип на готовинска основа** – подразбира буџетите или финансиските планови на буџетските корисници да се подготвуваат и извршуваат на готовинска основа.
7. **Принцип на една година** – подразбира дека буџетот се носи за период од една година, која се совпаѓа со календарската година.
8. **Принцип на избалансиран буџет** (буџетска рамнотежа) – подразбира дека приходите и расходите во буџетот на државата и општините се избалансирани.
9. **Принцип на транспарентност** – подразбира дека буџетот на општините, извршувањето и буџетската документација ќе бидат објавени во „Службен весник“, односно во службено гласило и на веб-страницата на општините.
10. **Принцип на сигурно финансиско управување** – подразбира извршување на буџетот во согласност со ефективна и ефикасна внатрешна контрола како процес што се применува на сите нивоа на управување со финансиските

средства.

11. **Принцип на родова еднаквост** – подразбира родово одговорно буџетирање, односно распределба на буџетот со цел да упати на специфичните потреби на жените и мажите, девојчињата и момчињата.

Постапката за изготвување, донесување и извршување на буџетите на општините, како и известувањето за нивното извршување се засноваат врз следниве **начела**:

1. **Сеопфатност**, што подразбира прикажување на сите приходи и други приливи, расходи и други одливи.
2. **Буџетска рамнотежа**, што подразбира вкупните приходи и приливи да ги покриваат одобрените средства со буџетот.
3. **Специфичност**, што подразбира дека одобрените средства се наменуваат за посебни цели по раздели, програми, потпрограми и ставки.
4. **Економичност**, што подразбира дека одобрените средства ќе се користат навремено, во соодветен износ, имајќи ги предвид квалитетот и цената.
5. **Ефикасност**, што подразбира најдобар сооднос меѓу употребените средства и постигнатите резултати.
6. **Ефективност**, што подразбира остварување на поставените цели и остварување на саканите резултати.
7. **Транспарентност**, што подразбира вклучување на граѓан(к)ите во сите фази на подготвување и извршување на буџетот.
8. **Сигурно финансиско управување**, што подразбира извршување на буџетот во согласност со ефективна и ефикасна внатрешна контрола, како процес што се применува на сите нивоа на управување со финансиските средства.